

Ministerstvo kultury
Č.j.: 10012/2010 OHG
24.6.2010

Příkaz ředitele
Odboru ochrany movitého kulturního dědictví č.1/2010,
kterým se vydává

Metodický pokyn k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáními a požárem

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) v návaznosti na zákon 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a na vyhlášku 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vydává metodický pokyn k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáními a požárem v muzeích a galeriích spravujících sbírky ve vlastnictví České republiky nebo územně samosprávných celků České republiky. Ustanovení tohoto metodického pokynu mají povahu doporučení pro vlastníky a správce sbírek muzejní povahy.

Úvod

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uvádí povinnost vlastníka chránit sbírku zapsanou v centrální evidenci proti krádežím a vloupáním a před poškozením v § 9 odst. 1 písm. a), b). Režim ochrany a trvalého uchování sbírek muzejní povahy pak upravuje § 1 Vyhlášky č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb. Statisticky jsou krádež, vloupání a požár nejvýznamnějším ohrožením sbírek muzejní povahy a ochrana proti těmto ohrožením kulturního dědictví je v České republice dlouhodobě podporována z prostředků státního rozpočtu prostřednictvím programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (dále jen „ISO“). Účelem tohoto metodického pokynu je sjednotit postup veřejných sbírkotvorných institucí při budování systému ochrany proti krádežím, vloupáním a požáru. Pokyn využívá výsledků výzkumného a vývojového projektu Technologie ochrany kulturního dědictví před požáry, jehož nositelem bylo v letech 2006 – 2009 Technické muzeum v Brně (příloha metodického pokynu - Dotazník pro zjištění rizika poškození muzea požárem).

Článek I

Vymezení základních pojmů

Analýza rizik je proces identifikace četnosti a dopadu ohrožení sbírkových předmětů.

Akceptovatelným rizikem je taková míra a četnost určitého ohrožení, která nezpůsobí organizaci významnou ztrátu (např. zničení nebo nevratné poškození sbírkového předmětu, újmu na zdraví apod.).

Bezpečnostní systém organizace je souhrn všech technických prostředků a organizačních opatření, jejichž cílem je zajištění bezpečnosti muzea nebo galerie na požadované úrovni.

Riziko je vyjádření četnosti a dopadu mimořádné události ohrožující sbírkové předměty.

Článek II

Analýza bezpečnostní situace organizace

- 1) Ochrana sbírky před krádežemi, vloupáními a požárem se děje prostřednictvím bezpečnostního systému organizace, jehož je nedílnou součástí.
- 2) Každé změně stávajícího nebo vytvoření nového bezpečnostního systému organizace předchází analýza rizik.
- 3) Jednoduchá analýza rizika krádeže se provádí:
 - a. identifikací nejvíce ohrožených sbírkových předmětů, které se v objektu nachází, zejména z hlediska následku jejich ztráty,
 - b. popisem a vyhodnocením možných způsobů krádeží a vloupání, kterým jsou tyto sbírkové předměty vystaveny,
 - c. popisem a vyhodnocením zranitelnosti stávajícího umístění těchto sbírkových předmětů (a nakládání s nimi) vůči možným způsobům krádeží,
 - d. stanovením míry rizika, (např. v pěti stupních zanedbatelné, nízké, střední, vysoké, velmi vysoké, a to jak pro jednotlivé části nemovitostí, kde jsou sbírkové předměty uloženy, tak pro nemovitosti nebo komplex nemovitostí jako celek, a to na základě vyhodnocení možných způsobů krádeží a vloupání a zranitelnosti sbírkových předmětů.
- 4) Jednoduchá analýza rizika požáru se provádí pro každý objekt, který organizace užívá, pomocí Dotazníku pro zjištění rizika poškození muzea požárem, uvedené v příloze tohoto metodického pokynu¹.

Článek III

Okamžitá opatření a plán ochrany organizace proti krádežím a požáru

- 1) Na základě výsledků zpracované analýzy rizik se zpracuje návrh okamžitých opatření, vedoucích k eliminaci faktorů, způsobujících vysoká rizika krádeže, vloupání a požáru. Podle okolností se po jeho konzultacích s odpovědnými pracovníky Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR (případně dalšími povolanými orgány státní správy) neprodleně přistoupí k jejich uskutečnění. Pokud organizace plánuje podat žádost o poskytnutí finančních prostředků z programu ISO, doporučuje se konzultace okamžitých opatření také s odborem ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK.
- 2) Po okamžité eliminaci nejzávažnějších rizik vzniku krádeží, vloupání a požáru, pokud existují, určí organizace akceptovatelnou úroveň těchto rizik pro jednotlivé nemovitosti, kde se nacházejí sbírkové předměty.
- 3) Dále organizace zpracuje plán ochrany proti krádežím, vloupáním a požáru, jehož uskutečnění zajistí snížení těchto rizik na akceptovatelnou úroveň. Tento plán obsahuje konkrétní kvantitativní a kvalitativní změny jednotlivých částí bezpečnostního systému organizace, uvedených v článku IV tohoto metodického pokynu, příp. dalších, souvisejících s ochranou proti krádežím, vloupáním a požáru,

¹ Příloha 1: Dotazník pro zjištění poškození muzea požárem (Technické muzeum v Brně, projekt VaV...)

vč. harmonogramu jeho plnění.² Pokud organizace plánuje podat žádost o poskytnutí finančních prostředků z programu ISO, doporučuje se konzultace tohoto plánu s odborem ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK.

- 4) Plán ochrany organizace proti krádežím, vloupáním a požáru může být součástí komplexního plánu prevence a ochrany organizace, který se zabývá řešením všech druhů mimořádných událostí a katastrof, které by mohly organizaci ohrozit (viz Metodický pokyn MK k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích č.j. 14.725/2004 ze dne 24.9.2004).

Článek IV

Části bezpečnostního systému organizace pro ochranu proti krádežím

Ochrana proti krádežím sbírkových předmětů a vloupáním do prostor, kde jsou uloženy je v muzeích a galeriích zajišťována:

1) *Vlastními předpisy a směrnici organizace.*

Jedná se zejména o tyto předpisy a směrnice, týkající se ochrany sbírkových předmětů proti krádežím a vloupáním:

- a) plán prevence a ochrany, havarijní plán
- b) režim zacházení se sbírkou nebo jednotlivými sbírkovými předměty, vydaný podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. g) zákona č. 122/2000 Sb., jehož součástí je např. deponitární řád, badatelský řád atp.,
- c) návštěvní řád expozic a výstav
- d) směrnice k povolování vstupů do objektů organizace (mimo expozičních prostor v otevírací době)
- e) režim užívání klíčů od budov a jejich vnitřních prostor
- f) pravidla provozu bezpečnostních signalizací
- g) směrnice pro výkon strážní a dozorcí služby
- h) evakuační plán
- i) operativní karty objektů

2) *Strážní a dozorcí službou.*

Strážní a dozorcí služba, provádějící fyzickou ostrahu, bývá nejdůležitějším prvkem ochrany proti krádežím a vloupáním (dozorcí služba zejména v průběhu otevíracích hodin pro veřejnost, strážní služba po dobu 24 hod. denně). Činnost strážní a dozorcí služby upravuje vlastní směrnice, vydaná organizací (a to i v případě, kdy tuto službu zajišťuje externí dodavatel – bezpečnostní agentura). Ve směrnici musí být zejména stanovena povinnost předání služby a prostor, s identifikací případných závad, stvrzeného podpisem předávajícího a přebírajícího.

3) *Instalací mechanických zábran.*

Mechanické zábrany tvoří základní a přirozenou ochranu sbírkových předmětů. Rozlišují se zábrany vnější a vnitřní (míněno ochranou perimetru dotčených prostor). Mezi vnější mechanické zábrany patří stavební konstrukce s vyšší odolností, mříže, bezpečnostní dveře s odolnými zárubněmi, zámky a kování, bezpečnostní folie nebo bezpečnostní skla v oknech

² Při zpracování plánu ochrany organizace proti krádežím, vloupáním a požáru není třeba zacházet do technických detailů. Důležité je si uvědomit kde, co a jak významně je třeba řešit. Způsob řešení, tedy jak věc řešit, je úlohou specializovaných firem.

apod. Vnitřními mechanickými zábranami jsou např. odolné vitríny, trezory, trezorové místnosti, bezpečnostní dveře apod.

Mechanické prvky (obdobně jako prvky EZS, CCTV, a EKV – viz níže) bezpečnostního systému podléhají certifikaci, vydané Národním bezpečnostním úřadem³, který je vydává na základě výsledků zkoušek prováděných certifikovanými zkušebnami. Pro muzea a galerie platí povinnost zabezpečit mechanickými prostředky, spadajícími nejméně do kategorie „Vyhrazené“ organizací určené prostory⁴, kde se nachází:

- a. Projektová dokumentace elektrické zabezpečovací signalizace, uzavřeného televizního systému, tísňového systému nebo systému pro kontrolu vstupu do objektů, sloužící ochraně objektů, v nichž jsou uchovávány kulturní statky, proti krádežím, loupežím a poškozování cizí věci,
- b. Souhrnná informace o stavu realizace zabezpečení kulturních statků proti krádežím, loupežím a poškozování cizí věci.⁵

4) *Instalacemi elektrické zabezpečovací signalizace.*

Elektrická zabezpečovací signalizace (dále jen „EZS“) je souborem technických prostředků, které slouží k ochraně objektu nebo prostoru proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a tvoří spolu systém. Včasnou signalizací do místa obsluhy tak EZS přispívá k eliminaci rozsahu materiálních a jiných škod. Systém neobvykle tvoří ústředna zabezpečovacího systému, ovládací klávesnice pro aktivaci a deaktivaci systému, detektory a koncové zařízení, které uvědomí uživatele nebo zásahové jednotky o narušení objektu či prostoru.

Detektory slouží k identifikaci narušení objektu nebo prostoru. Pracují na různých principech - sledují infračervené záření pohybujícího se objektu vůči pozadí, detekují změny v odrazu mikrovlnného záření, využívají magnetických vlastností, snímají zvuk tříštěného skla, reagují na tlakovou vlnu, otřesy atd. Podle způsobu použití se v muzeích a galeriích používají detektory prostorové, plášt'ové a předmětové ochrany. Prakticky všechny detektory jsou dnes již vybaveny složitou elektronikou, která zajistí dokonalé zpracování procesu detekce a umožní prakticky eliminovat falešné poplachy. Informace, která vznikne na výstupu detektoru, je přivedena na vstup ústředny zabezpečovacího systému, která zajistí zpracování informací a následnou aktivaci výstupních obvodů. Poplachový výstup je pak přenesen na další periferní zařízení. Komunikace obsluhy s ústřednou zprostředkovává ovládací klávesnice. Ta umožní po zadání vstupního kódu aktivovat zabezpečovací systém nebo jeho část. Systém EZS může být instalován buď jako samostatná aplikace nebo jako součást dalších systémů v rámci integrace - např. systému elektronické kontroly vstupu či kamerového systému. Objekt vybavený EZS může být zapojen do sítě pultu centralizované ochrany, kdy je objekt střežen z místa s trvalou obsluhou. Jako koncová zařízení v muzeích a galeriích se používají zejména komunikační systémy propojené s pultem centralizované ochrany Policie ČR⁶, příp. městské policie nebo v ojedinělých případech i soukromé bezpečnostní agentury. Pro vybrané instalované komponenty EZS v muzeích a galeriích se doporučuje použití výrobků spadajících do stupně 3, vydaného certifikovanou zkušebnou. Pravidelné revize EZS se provádějí obvykle jednou ročně, u rozsáhlejších systémů se doporučují jednou za půl roku.

³ Náležitosti o certifikaci technického prostředku jsou uvedeny v § 11 vyhlášky č. 528/2005 Sb. o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, ve znění vyhlášky č. 19/2008 Sb.

⁴ Vyhláška č. 528/2005 Sb. o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, ve znění vyhlášky č. 19/2008 Sb., §3, část 3, odst. a)

⁵ Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací, ve znění nařízení vlády č. 240/2008 Sb., Příloha 4

⁶ Monitorování objektu pomocí jeho připojení na Pult centralizované ochrany PČR bývá upravenou smlouvou o připojení mezi PČR a organizací

5) *Instalacemi uzavřeného televizního okruhu (kamerového systému).*

Uzavřený televizní okruh (dále CCTV) je systém, který umožňuje sledovat dění v zájmových zónách střeženého prostoru z dohlížecího centra. Pomocí vhodně rozmístěných kamer lze úspěšně identifikovat osoby, vozidla a jiné objekty, pohybující se ve snímané scéně. Mimo sledování záběrů v reálném čase je nezbytnou součástí CCTV záznamové zařízení pro archivaci a následné přehrávání zaznamenaných událostí. Systémy lze využít nejen jako součást bezpečnostních aplikací, ale také při sledování počtu a chování návštěvníků, manipulaci se sbírkovými předměty atd. Základním stavebním prvkem, který výrazně ovlivní kvalitu celého systému je kamera. Ta může být černobílá nebo barevná. Součástí kamery je vhodný objektiv, kterým lze nastavit požadovanou šířku záběru a tím i velikost scény - tedy zda nás zajímá přehled situace nebo detail. Kromě volby vhodného motivu jsou určujícím parametrem pro kvalitní záběr světelné podmínky na snímané scéně. Jim je nutné přizpůsobit výběr kombinace kamery a objektivu. Proto moderní kamery umožňují komunikaci s objektivem a mnohá základní a provozní nastavení parametrů kamery. Pokud je intenzita světla v daném místě nízká, je nutné přistoupit k nasvícení scény. To lze provést buď běžným zdrojem bílého světla (nutné je ovšem respektovat ochranu sbírkových předmětů před světelným zářením), nebo infračerveným reflektorem. Pro sledování většího počtu kamer na monitorech se využívají přepínače signálů, případně videomatice. Archivaci snímků z kamer lze zajistit záznamem na pomaloběžný videorekordér. Současný trend však směřuje k digitalizaci záznamů z kamer a jejich ukládání na paměťová média. Tento způsob umožňuje současné prohlížení v reálném čase, záznam i přehrávání archivovaných snímků. Usnadňuje práci při archivaci, vyhledávání v záznamech a jejich další zpracování a export.

Pravidelné revize CCTV se provádějí obvykle jednou za půl roku, minimálně však jednou ročně.

Provozování kamerových systémů je zpravidla považováno za zpracování osobních údajů a podléhá povinnostem stanoveným zákonem⁷. Kontrolu dodržování tohoto zákona vykonává Úřad na ochranu osobních údajů.

6) *Elektronickou kontrolou vstupu*

Elektronická kontrola vstupu do objektů či prostor, kde jsou uloženy sbírkové předměty (dále EKV) má v muzeích a galeriích své uplatnění hlavně pro autorizaci vstupu do depozitářů a trezorových místností. Autorizovaným osobám umožní po identifikaci přístup do příslušných prostor. Osobám neautorizovaným není přístup do těchto budov nebo jejich částí umožněn. Nejběžnějším prostředkem identifikace, používaným v přístupových systémech, je personální karta, kterou se osoby registrují u čteček. Čtecí zařízení přečte informaci obsaženou na kartě, předá ji řídicí jednotce a ta podle systému přístupových práv rozhodne o vpuštění osoby do střeženého prostoru. V systémech s nejvyššími stupni bezpečnosti se uplatňují tzv. biometrické čtečky, které dokážou identifikovat osoby např. podle otisku prstu, očního pozadí nebo hlasové intonace. Výstupní obvody čteček zajistí po povolení vstupu odblokování mechanické zábrany. Tou může být elektromagnetický zámek dveří, ale i turniket, brána, závora pro vjezd vozidel a podobně. Řídicí jednotka EKV zajišťuje chod celého systému. V ní je udržována databáze uživatelů, jejich práva vstupu do jednotlivých objektů nebo jejich částí, které mohou být definovány nejen místně, ale i časově. Všechny vstupy nebo i jen pokusy o vstup jsou s příslušnými časovými údaji uloženy a mohou být využity pro pozdější analýzu. Pravidelné revize EKV se provádějí obvykle jednou ročně.

⁷ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Článek V

Části bezpečnostního systému organizace pro ochranu proti požárům

Ochrana proti požáru je v muzeích a galeriích zajišťována:

- 1) *Vlastními předpisy a směrnici⁸, které mimo jiné musí vycházet ze začlenění provozovaných činností podle požárního nebezpečí eventuelně z nařízení krajů o zápisu muzejních (příp. památkových) objektů do seznamu budov zvláštního významu*

Předpisy a směrnici, které se týkají ochrany sbírkových předmětů proti požáru (a v souvislosti s úlohou Hasičského záchranného sboru (dále jen „HZS“) i v případě povodní a sněhových kalamit), jsou:

- a. požární poplachové směrnice,
- b. řád ohlašovy požáru,
- c. požární řád,
- d. tématické plány a rozvrhy školení požární ochrany,
- e. pokyny pro cizí firmy v případě požáru,
- f. začlenění do kategorií požárního nebezpečí,
- g. seznam a pokyny pro věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,
- h. plán prevence a ochrany, havarijní plán
- i. režim zacházení se sbírkou nebo jednotlivými sbírkovými předměty, vydaný podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. g) zákona č. 122/2000 Sb., jehož součástí je např. depozitární řád, badatelský řád atp.,
- j. návštěvní řád expozic a výstav,
- k. směrnice k povolování vstupů do objektů organizace (mimo expozičních prostor v otevírací době),
- l. režim užívání klíčů od budov a jejich vnitřních prostor
- m. směrnice pro výkon strážní a dozorčí služby
- n. pravidla provozu elektrických požárních signalizací,
- o. pravidla provozu stabilního hasicího zařízení,
- p. evakuační plán,
- q. operativní karty objektů, poskytující základní informace k rychlému a účinnému zdolávání požáru,⁹
- r. prevence poškození objektů sněhem, podle sněhových oblastí I-V. Viz vydané klimatické mapy a objemové hmotnosti sněhu,¹⁰
- s. prevence poškození budov a sbírkových předmětů povodněmi¹¹.

⁸ Obsah povinné dokumentace požární ochrany upravuje Zákon č. 133/1985 Sb. - o požární ochraně a související předpisy, dále §7, odst. 4 vyhl. MV č. 246/2001 Sb. o požární prevenci, Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb. ve znění pozdějších předpisů, Vyhláška o požární prevenci č. 246/2001 Sb., Vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb č. 23/2008 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování... č. 87/2000 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří ... č. 202/1999 Sb., Vyhláška o technických podmínkách věcných prostředků PO č. 255/1999 Sb. ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb.

⁹ Metodický návod k vypracování dokumentace zdolávání požárů. Zdeněk Hanuška, ISBN 80-902121-07

¹⁰ ČSN 7300 25 (mapa sněhových oblastí v rámci ČR a specifické váhy sněhových vrstev)

¹¹ Digitální povodňové plány krajů (www.dppcr.cz)

2) *Strážní a dozorčí službou.*

Platí obdobná pravidla jako pro EZS.

3) *Instalacemi požárních mechanických zábran*

Konstrukce budovy, použité materiály a její vnitřní uspořádání zásadně ovlivňují její požární odolnost a tím i bezpečnost sbírkových předmětů v ní uložených. Budova je z hlediska požární bezpečnosti členěna do jednotlivých požárních úseků. Obecně platí, čím více je těchto požárních úseků, tím nižší je možnost rozšíření požáru. Požární odolnost budov lze zlepšit použitím požárních dveří, požáru odolných příček, protipožárních povrchových úprav apod., vždy však produkty, certifikovanými příslušnými pověřenými zkušebnami a schválenými zástupci HZS.¹²

4) *Instalacemi elektrické požární signalizace.*

Pokud se nachází sbírkové předměty v budově památkově chráněné, musí tato budova být vybavena elektrickou požární signalizací nebo hlásičem požáru použitým v elektrické zabezpečovací signalizaci (dále jen „EPS“). Část stavby, v níž jsou umístěny movité kulturní památky, musí být vybavena stejným zařízením, ovšem s výjimkou prostor, kde byly movité kulturní památky uloženy před 1. srpnem 2008.¹³

EPS tvoří soubor technologických zařízení, které přispívají k ochraně objektů a tím i sbírkových předmětů v nich uložených před ničivými účinky požáru jeho včasnou identifikací a lokalizací. Tvoří je detektory (automatické hlásiče požáru), vyhodnocovací ústředny a koncové zařízení, které informuje uživatele nebo HZS o vzniku požáru. Detektory pracují na různých fyzikálních principech - vyhodnocují optické, ionizační nebo teplotní parametry prostředí, ve kterém jsou umístěny. Jsou konstruovány tak, že umožňují na základě speciálně vyvinutých algoritmů spolehlivě reagovat na všechny typy hořícího materiálu a jejich konstrukce prakticky eliminuje vznik falešných poplachů. Mimo těchto tzv. automatických hlásičů jsou na únikových trasách z objektů používány ruční tlačítkové hlásiče požáru. Jednotlivé hlásiče požáru jsou připojeny do linek. Tyto linky jsou napojeny na ústřednu EPS. Ústředna zajišťuje komunikaci s jednotlivými hlásiči požáru a aktivaci výstupních obvodů pro ovládaná koncová zařízení. Na čelním panelu ústředny jsou obsluze nabízeny informace o celkovém stavu systému a případném požáru v objektu s detailní lokalizací. Ovládaná koncová zařízení mohou být sirény, majáky, objektová zařízení pro přenos informací z ústředny EPS na HZS. Dále je možné ovládat požární dveře a požární uzávěry, odpojovat další technologická zařízení, aktivovat stabilní hasicí zařízení (viz bod 5 tohoto článku). Na systém EPS je možné navázat systém ozvučení objektu, který v případě požáru a jiných mimořádných událostí slouží jako evakuační rozhlas.

V České republice mohou být v muzeích a galeriích používány pouze systémy EPS certifikované Ředitelstvím HZS nebo příslušného certifikačního institutu.¹⁴

Kontroly systému EPS se provádějí:

- a) jednou měsíčně – kontrola činnosti ústředny (zpravidla proškolený odpovědný pracovník organizace, nebo strážní služby)

¹² Navrhování, provádění a užívání staveb vč. vymezení požárních úseků řeší Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách staveb.

¹³ Povinnosti vlastníků a správců památkově chráněných budov, movitých kulturních památek a jedinečných sbírek historických předmětů upravuje Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb. Nejednoznačnost výkladu této vyhlášky umožňuje bohužel různé interpretace. Proto se doporučuje v každém případě změny stávající nebo instalace nové EPS konzultovat s příslušnými zástupci HZS.

¹⁴ V souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů.

- b) jednou za půl roku – zkouška detekčních čidel (zpravidla servisní organizace)
- c) jednou za rok – revize celého systému (vč. revize elektrického zařízení) včetně zkoušky funkčnosti (servisní organizace)

5) *Instalaci stabilního hasicího zařízení*

Pokud se nachází sbírkové předměty v budově památkově chráněné, musí tato budova být vybavena stabilním hasicím zařízením (dále jen „SHZ“), a to v jedinečných prostorech staveb nebo prostorech s jedinečnými sbírkami historických předmětů, jedinečných dřevěných stavbách včetně jejich vnější ochrany. Část stavby, v níž jsou umístěny movité kulturní památky, musí být vybavena stejným zařízením, ovšem s výjimkou prostor, kde byly movité kulturní památky uloženy před 1. srpnem 2008.¹⁵

SHZ je nejefektivnějším prostředkem snížení rizika požáru. Velmi zjednodušeně ho lze rozdělit na část detekční, řídicí a výkonnou. Detekční část zjišťuje přítomnost kouře nebo ohně, řídicí jednotka vyhodnocuje signály detekční části a výkonná provádí lokální hasební zásah. Rychle reaguje, omezuje požár na malý prostor, a při správné instalaci eliminuje možné chyby lidského faktoru. Dnes již existuje celá řada systémů SHZ, certifikovaná pro použití v ČR.

S ohledem na charakter sbírkových předmětů je třeba pečlivě zvážit typ SHZ, zejména pak hasící medium. Prioritně je volba hasicího media vždy posuzována s ohledem na jeho vliv na lidský organismus. V případě sbírkových předmětů však lze jednoznačně vyloučit ta média a způsob hašení, která by mohla významně poškodit sbírkové předměty¹⁶ (např. chemickou reakcí u nevhodně zvoleného media nebo mechanickým poškozením např. při použití vysokotlakého systému). Dalším významným faktorem volby SHZ je charakter budovy a prostor, kde bude instalován.¹⁷

Kontroly systému SHZ se provádějí:

- a) jednou měsíčně – kontrola ústředny a doplňkového zařízení (zpravidla proškolený odpovědný pracovník organizace)
- b) jednou měsíčně – kontrola tlaku (podle typu) (zpravidla proškolený odpovědný pracovník organizace)
- c) jednou za půl roku – kontrola samočinných hlásičů a zařízení (smluvní servisní organizace)
- d) jednou za rok – revize celého systému (včetně revize elektrického zařízení) včetně zkoušky funkčnosti systému (smluvní servisní organizace)
- e) jednou za 10 let – tlaková zkouška lahví se zhášecím médiem

6) *Kontrolní činnosti*

Základem požární prevence jsou preventivní požární kontroly a revize požárně bezpečnostních zařízení. Frekvence preventivních požárních kontrol vychází ze začlenění činností z hlediska požárního nebezpečí. Je nutné pravidelně kontrolovat dodržování předpisů o protipožární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady.

¹⁵ Povinnosti vlastníků a správců památkově chráněných budov, movitých kulturních památek a jedinečných sbírek historických předmětů upravuje Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb. Nejednoznačnost výkladu této vyhlášky umožňuje stejně jako v případě EPS různé interpretace. Proto se doporučuje v každém případě instalace SHZ konzultace s příslušnými zástupci HZS.

¹⁶ Známy je příklad testu vysokotlakého hasebního systému na Karlštejně, jehož realizátor použil historický interiér jako zkušební polygon.

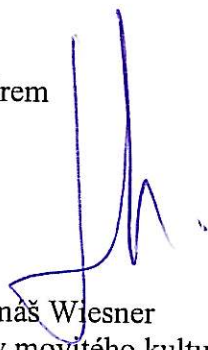
¹⁷ Podrobně se systémy SHZ zabývá příspěvek Prof. Jiřího Zelinger, DrSc. „Požární ochrana malých muzeí“, Sborník z Konference konzervátorů-restaurátorů, Technické muzeum v Brně, 2008, ISBN978-80-96413-49-5

Článek VI

Účinnost

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem vydání.

Příloha: Dotazník pro zjištění rizika poškození muzea požárem



Mgr. Tomáš Wiesner
ředitel odboru ochrany movitého kulturního dědictví,
muzeí a galerií MK

Dotazník pro zjištění rizika poškození muzea požárem

Název a adresa muzea:

Adresa hodnocené budovy:

Jméno kontaktní osoby nebo osoby, která dotazník vyplňovala:

ČÁST A. HODNOCENÍ POŽÁRNÍHO NEBEZPEČÍ

1. Převažující stavební materiál budovy

[.....]

Při použití několika materiálů se uvažuje nejvyšší počet bodů

- Beton, kámen (2) []
- Cihla (4) []
- Kov a kovová konstrukce (5) []
- Kombinace skla a kovu (6) []
- Dřevo (7) []
- Jiné (např. plasty) (8) []

2. Materiál střechy

[.....]

Součet krytina + krovy. Při použití několika materiálů se uvažuje nejvyšší počet bodů.

- Pálená či betonová taška, břidlice (2) []
- Plech (3) []
- Asfaltové šindele, lepenka s vrstvou kačírku (vrstvou malých oblázků) (3) []
- Dřevěný šindel (4) []
- Asfaltové šindele, lepenka bez vrstvy kačírku (bez vrstvy malých oblázků)(5) []
- Došky (6) []
- Krovy dřevěné nechráněné protipožárním nátěrem (4) []
- Krovy dřevěné chráněné protipožárním nátěrem (3) []

- Krovy z jiného materiálu (beton, ocel) (2) []
- 3. Provedení stěn chodeb/ únikových cest** [.....]
- Při různých úpravách se uvažuje nejvyšší počet bodů.*
- Holé stěny, vápenné omítky (0) []
 - Stěny s vápennou omítkou s malým množstvím plakátů, obrazů nebo gobelínů (1) []
 - Plakáty, vývěsky, postery (2) []
 - Dřevěné panely (4) []
 - Textilní tapeta, závěs, gobelíny (6) []
- 4. Struktura stavby a rozdělení na požární úseky** [.....]
- Neuzavřené světlíky, výtahové šachty, instalační šachty a kanály (2) []
 - Neuzavřené otvory a prostupy ve stěnách a stropě (2) []
 - Otevřená schodiště v celé výšce (4) []
 - Poschodí nejsou požárně oddělena (2) []
 - Dveře nemají požární odolnost a odolnost proti průniku kouře (4) []
- 5. Vnitřní úprava stěn a stropu interiéru místností** [.....]
- Nespalitelné povrchy (např. vápenná omítka) (0) []
 - Sádrokarton (2) []
 - Dřevo a dřevotřísky (4) []
 - Plastový (např. polystyrenový) podhled (6) []
 - Textilní tapeta, závěs, gobelíny (6) []
 - Textilní závěsy (záclony) na oknech (6) []
- 6. Požární zatížení místností** [.....]
- Malé množství nábytku/ hořlavých předmětů (1) []
 - Kovový nábytek, regály apod. (1) []
 - Dřevěný nábytek, regály apod. (3) []
 - Větší množství polstrovaného nábytku (4) []

- Velmi vysoké požární zatížení (polstrovaný nábytek, obrazy, knihy, závěsy ve velkém množství) (6) []
- Jsou skladovány hořlaviny I. třídy a tlakové láhve (8)

[]

7. Vnitřní členění prostor [.....]

- Malé místnosti do 20 m² (1) []
- Velké místnosti nad 20 m² (2) []
- Velké otevřené místnosti – budova není rozdělena na požární úseky (4) []
- Otevřené prostory procházející jedním nebo několika poschodími (6) []

8. Výška stropů [.....]

- Nízké stropy (do 2 m) (1) []
- Stropy od 2 – 3 m (2) []
- Stropy od 3 – 4 m (4) []
- Stropy nad 4 m (6) []

9. Možné zdroje zapálení [.....]

- Otevřený oheň, pravidelně požívané krby (za každý krb 4 body) []
- Otevřený plamen (5) []
(svíce, petrolejové lampy, pochodně)
- Rozšířené použití prodlužovacích kabelů, adaptérů apod. (3) []
- Používání nebezpečných el. spotřebičů (4) []
(přímotopy, přenosná elektrická kamínka, kávovary, vařiče)
- V budově není zakázané kouření (3) []
- Restaurace, vaření a příprava jídel (5) []
- Ubytovací prostory v budově (za každou ubytovací jednotku 3 body) []
- V půdních prostorech jsou skladovány hořlavé předměty (4) []
- Elektroinstalace starší 30 let, provedení v hliníku (6) []
- Dodavatelsky prováděné práce, včetně restaurátorských prací

(svažování, broušení, odstraňování starých nátěrů apod.) (6) []

- V budově muzea je restaurátorské a konzervátorské pracoviště, chemická laboratoř, údržbářská dílna či jiné pracoviště, kde se pracuje s vysokými teplotami (za prvé pracoviště 6 bodů a za každé další 2 body)

[]

10. Hrozba rozšíření požáru ze sousedství [.....]

- Není nebezpečí (0) []
- Předchozí požár či zahoření (2) []
- V běžné městské zástavbě (2) []
- V blízkosti průmyslové výroby, restaurace, zábavního podniku atp. (4) []
- V neobydlené oblasti (4) []
- Ohrožení lesním požárem, požárem trávy (4) []
- Nebezpečí žhářství (4) []
- Nevysvětlený požár v blízkosti (8) []

11. Materiály sbírkových předmětů [.....]

- Kovy, kámen, keramika (0) []
- Papír (1) []
- Dřevo (2) []
- Textil, sláma (3) []
- Plasty, filmy a nosiče (acetát celulosy, PET) (4) []
- Nitrocelulóza (hlavičky panenek, filmy) (5) []
- Biologické preparáty uložené v lihu (6) []

ČÁST A – SOUČET BODŮ:

ČÁST B. OPATŘENÍ POŽÁRNÍ OCHRANY

a. Elektrická požární a elektrická zabezpečovací signalizace [.....]

- Není (0) []
- Automatická detekce požáru v hlavních místnostech (uved'te typ detekce) (3) []
- Automatická detekce požáru ve všech místnostech (4) []
- Automatická detekce požáru v celé budově, např. včetně půdních prostor (5) []
- Trvalé připojení na požární jednotku (3) []
- Elektrická zabezpečovací signalizace – detekce pohybu uvnitř budovy (3) []
- Elektrická zabezpečovací signalizace - detekce pohybu v blízkosti budovy (3) []

b. Automatické stabilní hasicí systémy (SHZ) [.....]

- Nejsou (0) []
- Ochrana vybraných místností (4) []
- Ochrana všech místností (6) []
- Ochrana celé budovy (9) []
(např. sprinklery, systém vodní mlhy, dusíkový systém, CO₂ systém, systém Inergen, systém s halonovou alternativou – uveďte kterým)

c. Regulace odvodu kouře [.....]

- Není (0) []
- Ruční (1) []
- Automatická (2) []

d. Požární vybavenost [.....]

- Přenosné hasicí přístroje (v předepsaném množství a hasicí schopnosti) (2) []
- Vnitřní hydranty – navijáky hadic (3) []
- Vnější požární vodovod (2) []

[]

e. Technické prostředky pro požární jednotky [.....]

- Objekt dosažitelný pro požární jednotku během 10 min. po ohlášení požáru (3) []
- Dobrý přístup k celé budově (2) []
- Pevné a snadno dosažitelné stanoviště pro techniku požární jednotky (2) []
- Výška budovy umožňuje její ochranu disponibilní technikou požární jednotky (2) []
- Budova je připojena na veřejnou vodovodní síť (3) []
- Venkovní hydrant v blízkosti budovy (2) []
- Požární nádrž (3) []

f. Dveře [.....]

- Běžné dveře s nízkou požární odolností (0) []
- Masivní dřevěné dveře (1) []
- Požární dveře mezi místnostmi (3) []
zavřené, příp. automaticky se zavírající v případě požáru
- Dveře na únikových cestách - zajištěné otevření při evakuaci (3) []

g. Únikové cesty (maximum 4) [.....]

- Obtížně průchodné pro překážky (0) []
kopírky, tiskárny, balíky papíru, prodejní automaty atp.
- Průchodné, ale dlouhé a složité (1) []
- Průchodné a snadno přístupné (2) []
- Únikové cesty vedou na bezpečné místo mimo budovu (2) []
- Únikové cesty mají vyhovující značení (2) []
- Únikové cesty mají vyhovující osvětlení (2) []
- Únikové cesty jsou dostačující pro evakuaci předpokládaného počtu osob personálu a návštěvníků (2) []

h. Ochrana proti blesku [.....]

- Není (0) []

- Existuje, ale potřebuje opravu (1) []
- Je bez závad (2) []
- Budova je vybavena ochranou proti napěťovým rázům a atmosférickému přepětí (2) []

i. Péče o budovu [.....]

- Bezpečné skladování hořlavých látek mimo budovu(2) hořlavých kapalin, dřeva, plynů, atd. []
- Pravidelné odstraňování odpadu a jeho bezpečné skladování (2) []
- Pravidelná revize elektrického vybavení (přístrojů) (2) []
- Pravidelná revize elektrického vedení, zásuvek, vypínačů atp. (2) []
- Je elektrický rozvod vybaven proudovým chráničem s reziduálním proudem < 100 mA nebo chráničem vedení proti poškození obloukem (Arc-fault circuit interrupter – AFCI) (3) []

j. Správa budovy [.....]

- V budově je 24 hodinový dozor s požární signalizací ve vrátnici (4) []
- Jmenována požární hlídka (1) []
- Probíhá pravidelné školení a výcvik personálu v požární prevenci (2) []
- Je vytvořen speciální interní team pro řešení mimořádných situací, vycvičený a vybavený i pro zásah při malém požáru (4) []
- V budově je sledován a regulován počet návštěvníků a to nejen v otevírací době, ale i při různých slavnostních příležitostech, např. recepcích, vernisážích atp. (2) []
- Organizace má zpracovaný aktuální plán evakuace sbírek (2) []

ČÁST B – SOUČET BODŮ:

ROZDÍL POČTU BODŮ ČÁSTI A a ČÁSTI B – skóre rizika:

Celkové hodnocení:

- do 9 bodůnízké riziko požáru

- 10 – 39 bodůběžné riziko požáru
- 39 a více bodůvysoké riziko požáru